

זבל מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בי תצא תשפ"ד שנה י | גליון מס' 550

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

בניני אמונים

בניני תבלה בפרשה

הקדמת השירה לתשועה

"כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו" (כא י)
דרש רבנו אפרים: הפרשה הקודמת, פרשת שופטים, מסתיימת במלים: "כי תעשה הישר בעיני ה'". "הישר" אותיות "שירה", והסמיכות לפסוק שלפנינו מלמדת "שצריך לומר שירה על התשועה" (פרוש התורה לרבנו אפרים).

רבי יהונתן בנימין פהן אב"ד סוליש מבאר את פונת רבנו אפרים, שסמיכות פסוקים זו מלמדת כי את השירה יש להקדים ולומר לפני היציאה למלחמה, וכדרך שסדרם הכתוב - שירה ואחר כך מלחמה. זאת לפי שהקדמת השירה לישיעה מראה על תקף אמונת המשוחרר וגוררת את הגעת הישיעה, כעדות הכתוב על המלך יהושפט (דה"ב כ כב): "ובגעת החלו ברנה ותהלה נתן ה' מארבים על בני עמון מואב והר שיעי הבאים ליהודה וינגפו". וכך נדרשים הכתובים: "כי תעשה הישר" - כאשר תקדים לומר "שירה" קדם "כי תצא למלחמה", מבטח לך שבעבור כך יתקיים בך ונתנו ה' אלקיך בידך".

רבי יהונתן מוסיף ומספר את אשר ראה בעת שהסתופף בצל רבו בעל הייטב לב' מסיגט בחג השבועות תרמ"ב. יהודי הונגריה עמדו אז בצלה של עלילת הדם הידועה שרחפה מעל יהודי הכפר טיסא אסלאר והונגריה כלה. בעת שהסבו לסעודת החג עם הרבי בבית המדרש, נכנס לפתע אדם ובשר בשמחה כי המזמה המתעבת הוכחה כשקרית. הרבי שחש כי הישיעה עוד רחוקה, הגיב ואמר: "הבה ונאמר שירה על הישיעה העתידה לבוא". ואכן העלילה הלקה והסתעפה, הסכנה רחפה מעל היהודים העצורים ומעל יהדות הונגריה כלה עוד למעלה משנה תמימה, ואולם בסופו של דבר, בתם משפט ארץ ומגיע זכו ההאשמים מכל וכל (יפשו והנחתי).

רבי צבי יצחק אברמוביץ, רבה של חצור הגלילית, הוסיף ודרש סמיכות זו כך:

"הישר" בגימטריה "תפלה", רמז לדברי חכמים (ברכות ג ב, ע"פ רש"י ומרומי שדה' שם) שעל אף שהיו ישראל יוצאים למלחמה על פי אורים ותמים, טרם יציאתם היו נכנסים

לחכמי הסנהדרין כדי שיתפללו להצלחתם (טעם הצב').

מאה ברכות לבעל תשובה

"וענישו אתו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל" (כב יט)

ה'אור החיים' הקדוש דרוש פסוק זה על מי שחטא בבטול למוד התורה - המארסת לכלל ישראל כאשר המארסה (פסחים מט ב) - בתואנה שהתורה אינה משפיעה לעוסקים בה די פרנסתם, ובכך הוא מוציא שם רע על התורה. עליו מורה התורה, כי בשובו בתשובה שלמה על חטאו: "וענישו אתו מאה כסף" - עליו להקפיד ביותר לברך מאה ברכות ליום. ה'אור החיים' מוכיח שעל בעל תשובה להקפיד במיוחד על העמידה במכסת מאה ברכות ליום, מכך שהסמיכו חכמים (מנחות מג ב) את חיוב מאה ברכות על הכתוב (דברים י ב): "ועתה ישראל מ[א]ה ה' אלקיך שאל מעמך", ובפסוק זה יש פניה מיוחדת לבעלי תשובה, כפי שאמרו חכמים (בראשית רבה כא א): "אין יענה אלא לשון תשובה".

אלא שלפרושו יש להבין מדוע כנה הכתוב את חובת ההקפדה על מאה ברכות בלשון עניש - "וענישו אתו מאה כסף"?

פרש רבי ברוך שמעון שניאורסון, ראש ישיבת טשעבין:

כאשר השב בתשובה מקפיד להודות לקדוש ברוך הוא מקרב לבו על כל הטובות שמרעיף עליו ומברכו על כך מאה פעמים ביום, מיד מיסרות אותו כליותיו והוא מתמלא בושח וחריטה על שחטא למי שהמיטיב עמו כל כך ועל כך שמאס בתורתו, ויסורים אלו הם ענישו (ברכת שמעון).

ברכת המצוות על זכירת מעשה עמלק

"זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם מצרים" (כה יז)

בפסוק זה מצוה התורה לזכור את מלחמתו של עמלק בישראל לאחר צאתם מצרים. על קיום מצוה זו לא תקנו חכמים ברכה. ויש להבין מדוע מדוע איננו מברכים מברכים טרם קיימה: "אשר קדשנו במצותיו וצונו על זכירת מעשה עמלק", כדרך שאנו מברכים על שאר מצוות?

האחרונים בארו זאת בכמה אפנים:

אחד מכללי ברכת המצוות שמנה רבי יוסף אבן פלאט הוא, שאין מברכים על מצוה שיש בה פרענות לאדם, כגון המצוה להרג את מי

שנתחייב במיתת בית דין, וכפי שאמרו חכמים (מגלה י ב) שפאטר בקשו מלאכי השרת לומר שירה בשעת קריעת ים סוף, אמר הקדוש ברוך הוא: "מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?" (ראה אבודרהם, שער ג - ברכת המצוות). לאור זאת באר הראשון לציון רבי ישראל יעקב אלגאזי כי אף זכירת מעשה עמלק נחשבת למצוה שיש בה פרענות, אף שהיא על ראשה של האמה העמלקית, כפי שנמנעו המלאכים מלומר שירה כשטבעו המצרים בים (נאות יעקב' דרוש לפרשת זכור).

רבי רחמים נסים יצחק פלאג', ראב"ד איזמיר, באר זאת על פי כלל אחר שכתב רבי יוסף אבן פלאט, והוא שאין מברכים על מצוה שלא היה האדם מתחייב בה לולא שקדם לה מעשה עברה, כגון מצות השבת הגזל, שלולא שגזל לא היה מתחייב להשיב. לאור זאת יש לומר שאף זכירת מעשה עמלק היא מצוה המתקיימת רק בעקבות עברה שקדמה לה, לפי שהגורם למלחמת עמלק היה חטאם של ישראל - שהתשלחו בלמוד התורה (תנחומא יתרו ג), ולולי כן לא היה עמלק נלחם עם ישראל ולא היתה מצוה לזכור את מעשה עמלק. על כן, אף שמקיים המצוה לא עבר בעצמו שום עברה, מכל מקום אין מברכים עליה כיון שבאה בעקבות עברה (יפה ללב' אר"ח ח"ג תרפ"ה ג).

עוד באר רבי אליעזר זוסמן סופר, רבה של פאקש: אלו היו חכמים מתקנים לברך על זכירת מעשה עמלק, נמצא שתוף כדי הברכה, בהזכרת תבות "מעשה עמלק", כבר יוצא המברך ידי חובת המצוה, שהרי זכר את מעשה עמלק. ולפי שאמרו חכמים (פסחים ב) שאם ברכת המצוות יש לברך לפני קיום המצוה ["עובר לעשייתה"], לא תקנו חכמים ברכה על מצוות שלא נתן לקימן קדם סיום הברכה, דגמת מצוה זו (פנות הבית' לרצ"ה מיכלזון מפלונסק] עמ' קנב).

בהשגתו לתשובת ר"י בן פלאט, כותב הראב"ד (הובאה באבודרהם שם) כלל נוסף בברכת המצוות: כל מצוה שהחייב לקיימה נובע מחסרון שיש לחברו, כגון מצות צדקה, אין מברכים עליה, לפי שהמברך נראה כמודה לה' על החסרון שיש בחברו. לאור דבריו מבאר בעל ה'חתן סופר' את הסבה שאין מברכים על מצוה זו: הרי כל הסבה שצוה התורה לזכור את מעשה עמלק, היא משום שטבעו של האדם לשכח. ולפי שטבע השכחה נובע מחסרון שיש באדם, שכן ככל שקרוב האדם לקדשה אין השכחה שולטת בו, לפיכך אין מברכים על מצוה זו (שו"ת חתן סופר' סי' עט).

לו הייתי זוכה לענות אמן...

כשם שהברכות שתקנו לנו חכמים לברך בהן את הקדוש ברוך הוא נשלמות ומתקיימות בעגית אמן, כך גם כל אחול וברכה הנאמרים מפי איש לרעהו מתקיימים במיוחד על ידי עגית אמן. גם כאשר אנו מתברכים בברכה הנראית לנו בלתי אפשרית על פי סדרי הטבע, עלינו

מאחר יותר, כשנגיש רבי פתריאל לסעודת השבת, עודו ממלא את הספל במי הנטילה הרהר רבי פתריאל פעם נוספת בברכתו של ידידו, ופתאום התחרט. הוא לא הבין מה ארע לו הפעם, ומדוע לא ענה אמן כהרגלו אחר ברכת הידיד שבקעה מעמק הלב? רבי פתריאל הצטער, אך את הנעשה לא יכול היה להשיב.

ובבריאיות! ר' פתריאל שכבר שבע ברכות באותו היום, הקשיב לברכה, אך משום מה, במקום לענות אמן חיך הפעם בטוב לב והניף את ידו בבטול, כאומר: ברכת שוא היא זאת. הידיד הישיש לא ותר. הוא שב וחזר על נסח הברכה מעמק לבו בנסוח שונה במעט, אך גם הפעם לא התניח ר' פתריאל בכבד ראש לאחוליו. ר' פתריאל כבר לא היה בקו הבריאיות, התלאות והסבל שעבר בנעוריו נתנו בו את אותותיהם, כך שאחוליו ידיו היו נראים לו מנתקים מהמציאות.

מאחר יותר, כשנגיש רבי פתריאל לסעודת השבת, עודו ממלא את הספל במי הנטילה הרהר רבי פתריאל פעם נוספת בברכתו של ידידו, ופתאום התחרט. הוא לא הבין מה ארע לו הפעם, ומדוע לא ענה אמן כהרגלו אחר ברכת הידיד שבקעה מעמק הלב?!

רבי פתריאל הצטער, אך את הנעשה לא יכול היה להשיב.

שנים עברו. ר' פתריאל הלך והזדקן, ואולם הוא זכה להאריך ימים. הוא נותר פקח וצלול והמשיך להשתתף בשמחות גיניו שנולדו בזה אחר זה. גינתו הבכורה בגרה והפקה לנערה בת מצוה וזכתה לברכה חמה ולמתנה שהקדשו מלבו הנרגש של הלב.

בשנים שלאחר מכן הדרדר מצבו הגופני ללא הרף: רגליו חדלו מלכת ולבו כבר לא עמד לו. ביום מן הימים, כשהרגיש שקצו קרב, אָזר את כוחותיו האחרונים ובקש לקרא לידידו ולנכדיו כדי להפרד מהם ולברכם.

מכל קצני הארץ התכנסו ובאו לביתו הישן עשרות צאצאיו. החדר היה עמוס מפה לפה ורבי פתריאל פקח את עיניו העיפות וסקר כל אחד מצאצאיו במבט רוי נחת, עד אשר נחו עיניו על גינתו הבכורה.

לפתע פנה לבנו שעמד לצדו ושאל: "אמר נא לי, בת כמה היא, נכדתך הגדולה?"

"בת שש עשרה", השיב הבן במבט תמה, אינו מבין מדוע גיל הגינה טורד את מנוחתו של אביו האהוב בשעה זו.

"אח", נאנח רבי פתריאל חרישית, "וידידי ברוך אותי שאזכה להיות נוכח בחתנתה... לבי אומר לי שאלו רק הייתי עונה אחריו אמן, על אף שהברכה נשמעה לי משללת הגיון בעליל, עוד הייתי זוכה..."

זמן מה לאחר מכן נלקח רבי פתריאל לישיבה של מעלה, כשהוא מותיר לנכדיו את מורשתו הרוחנית רבת האנפין, ובה מסר עצום: כשזוכים להתברך מפי יהודי, אפלו ברכה הנראית בלתי הגיונית לחלוטין, יש להשיב אמן בכונה רבה, כי לאמן יש כח לשנות את המציאות ולהפוך את הטבע.

נוהגים אנו להקפיד ולענות אמן על כל ברכה ואחול שאחרים מברכים אותנו. הספור שלפנינו, שספר לנו מפי בן משפחתו של בעל המעשה, מדגים לנו עד כמה חשובה עגית אמן אף על ברכת איש לרעהו, ואף על ברכה כזו הנראית בלתי אפשרית על פי דרך הטבע.

רבי פתריאל, יהודי ירא שמים ותלמיד חכם, נמנה עם נכבדי החסידים בעיר תל אביב, שבאותם ימים הייתה מלאת חכמים וסופרים. את מקום תפלתו קבע רבי פתריאל באחד מהשטיבלאך החסידיים שהוקמו בתל אביב לאחר השואה ועד מהרה היה לרוח החיה שבין באי המקום.

רבי פתריאל הקפיד מאד על מצות עגית אמן, וכאמור, לא רק על ברכות ותפלות, אלא אף על ברכות שנתברך הוא או שהתברכו אחרים.

כשהגיע רבי פתריאל לגיל הגבורות, זכה אותו הבורא לתברך לראשונה לראות דור רביעי ליוצאי חלציו. בהגיע לאזניו הבשורה על הולדת נינתו לא יכול היה לכבש את התרגשותו ופיו החל למלמל דברי הודאה נרגשים: "הודו לה' כי טוב, מה אני ומה חיי! מי פלל ומי מלל שאחר שנות הזעם והאימה אזכה להקים משפחה מפארת שכזו, ואף לראות בסיעתא דשמיא דור רביעי".

בשבת קדש נועדה להתקיים שמחת הקדוש, ורבי פתריאל לא יכול היה להרשות לעצמו להעדר. הוא השקיע מאמץ רב כדי להשתתף בשמחה ואף להיות נוכח בשעת קריאת השם. כשהופיעה דמותו הפופה בפתח בית הכנסת, הרעיפו עליו הכל ברכות לרב - "רב נחת", "תזכו לשנים רבות וטובות", "בריאיות ושפע רב עד מאה ועשרים" ועוד כהנה וכהנה אחולים שאחר כל אחד מהם הקפיד רבי פתריאל לענות אמן בכונה כהרגלו.

כך גם היה במהלך הקדוש שהתקיים ברב עם אחר תפלת מוסף. רבי פתריאל הקפיד לענות אמן אחר כל הברכות שעטרוהו המתפללים והאורחים. לקראת סיום, כשכבר החלו כמה מנכדיו לפנות את השלחנות ולהשיב את הסדר בהיכל השטיבל על כנו, נגש אליו לפתע ידידו משכבר הימים, יהודי מבגר ונכבד, לחץ את ידו בחם ואמר לו: "ר' פתריאל, באמתחתי ברכה מיוחדת בשבילך: מברך אני אותך, שתזכה להשתתף בנשואי הגינה הנוצרת ולראותה מובלת לחפה בשמחה

בית הכנסת של האדמו"ר מהוסיאטין בתל אביב

למהר ולענות אחריה 'אמן' מתוך אמונה כי יד ה' לא תקצר, וברצותו תתקיים אף ברכה הנוגדת את סדרי הטבע.

ידועים בענין זה דברי הרמב"ן (בראשית יח טו) שעל אף ששורה אמנו לא ידעה כי המבשרים לאברהם על לדת יצחק היו מלאכים, עם כל זאת אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם ג): "למה זה צחקה שרה..." לפי שהיה עליה לענות אמן אחר דבריהם אף שגראו בעיניה בלתי אפשריים.

לפיכך, מלבד הפעמים הרבות בכל יום שזוכים אנו לקיים את חובתנו ולענות אמן בכונה על הברכות הנאמרות סביבנו,

הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א
בית הכנסת בריזדוביץ ברוקלין נ"י

כבר מבינים לבד שיש כאן יהודי שאוסף אמן ונגשים אלי מאליהם...

וזה לא קשה לכם, יום אחרי יום, לעמוד שעות ארוכות ולענות אמן אחר המתפללים?

קשה?? אינני יכול לתאר לך את מה שאני מרגיש באותם רגעים שיהודי מברך ברכות השחר באזני. אינני יכול להסביר את מה שאמן נותנת לי... אלו רגעים של אשר רוחני עלאי, הרגשה שאני זוכה להיות כעת 'צנור' ישיר אל הקדוש ברוך הוא.

לא פעם, תוך כדי שמיעת ברכות השחר מפיו של יהודי, זולגת דמעה של התרגשות מעיני. אי אפשר לתאר את תחושת ההתעלות הזאת. רק מי שזכה לעשות זאת בפעל יודע על מה אני מדבר. הגע בעצמך, אם אני לא הייתי כאן כדי לענות אחריו אמן - הברכות של היהודי הזה לא היו משלמות! כלום נתן לתאר את גדל הזכות הזאת?

האם יש באמתחתכם עצה למי שרוצה להתחיל לענות אמן על ברכות השחר של המתפללים? - אנו שואלים את הרב מרמורשטיין.

טעמו וראו פי טוב ה' שיקדים לבוא לבית הכנסת עשר דקות לפני תחלת התפלה, ישמע ברכות השחר מיהודים אחרים ויתחיל להכנס לעסק. ההתחלה קשה, כמו כל התחלה, אבל מי שטועם את הטעם לא יתור עליו!

אדם הזוכה לענות אמן אחר ברכות השחר של חבריו המתפללים, זוכה להתחיל את היום בכיסים מלאים, וכל היום שלו נראה אחרת בעקבות כך.

מה נותן לכם את הכח לאחז בפעילות הנפלאה?

המשוב שאני מקבל נוסף בי כח רב להמשיך בשליחות שנטלתי על עצמי. אנשים מתארים את השוני שהתחולל בהם ובביתם בעקבות ההתחזקות בעניית אמן. יש המספרים על ישועות שזכו להן בעקבות כך. מכתבים רבים מגיעים, אני קורא את כלם וכאמור שואב מן כח. זו גם הזדמנות להודות לאלו שטורחים לכתב ולשלח את רחשי לבם, אשר חלקם אף רואים אור בעלון זה מעת לעת.

יש מקור למשג השגור כיום בפי כל "ברכות השחר בחברותא"?

לעניית אמן צריך שנים: מברך ועונה אמן. אדם אחד לבדו לא יוכל לזכות בעניית אמן. מפאן גולד המנחם שהתקבע בצבור: "ברכות השחר בחברותא".

ופתאום, ברגע אחד הבנתי... הבנתי מהיכן שאב אבי מורי הרה"ח רבי חיים בן ציון ז"ל, בן בנו של הסבא רבי יעקב דב, את חרדת הקדש המיוחדת שהיתה לו לעניית אמן, ואת הקפדתו לענות אמן אחר ברכות השחר.

ביום שני י"ג באלול יחול יום היארצייט של אבא. מה משמעותו של יום זה בעיניך?

היום הזה הוא זמן למוסר השפל, להתבונן מה בכחו של יהודי אחד לחולל. הלהבה שבערה בו, סחפה ועדן סוחפת רבבות בעקבותיו. רבים האוחזים במנהג זה, אולי אינם יודעים שזה נזקף לזכותו, אבל בשמים הכל גלוי וידוע. אפשר לומר שלכך פנו חכמים באמרם (דברים רבה ז א): "כל העונה אמן בעולם הזה זוכה לענות אמן בעולם הבא". ההקפדה על

נשיא 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין, על משמרתו בבית הכנסת בריזדוביץ בשכינת בורו פארק, ברוקלין ניו יורק.

הפעם אנו זוכים במדורנו לשוחח עם מייסד ונשיא 'בני אמונים', הרב יעקב דב מרמורשטיין. לצד עמידתו בחד החניית של מהפכת 'בני אמונים' בארץ ובעולם, הוא משמש בעצמו כנבאי אמן בבית הכנסת בריזדוביץ בברוקלין ניו יורק.

קוראי הגליון רגילים לקרא מדי שבוע את מאמרו המופיע בקביעות בעמוד הראשון של הגליון, ואולם, השבוע לכבוד היארצייט של אביו אשר מהפכת 'בני אמונים' נקראת על שמו, בקשנו ממנו לשתף אותנו בתחושת השליחות המלווה אותו, מיום פטירת אביו, לפני עשרים ואחת שנים, ב"ג באלול תשס"ג.

רבי יעקב דב, איך הכל התחיל?

הכל מתחיל מהבית! אבא זצ"ל היה יהודי חדור שליחות ומסירות נפש למען כבוד שמים. מים רבים לא יכלו לכבות את אהבתו ודבקותו בתורה ובמצוותיה. אמונתו בבוראו היתה עמקה ואיתנה, חרף כל המאורעות שעברו עליו. התכונות הללו כלן באו לידי בטוי נפלא בהנהגה המיוחדת שאפינה אותו - הדבקות במצוות עניית אמן, שהיא יסוד האמונה ומהווה בטוי בלתי מתפשר למסירות נפש, שכן כידיע אמן הוא ראשי תבות: "אני מוסר נפשי".

כל ימיו היה אבא מפציר בילדיו ונכדיו שיברכו בפניו את ברכות השחר כדי לזכותו בעניית אמן. הנהגה זו היתה חשובה ויקרה ללב, והוא לא הרפה מלהחזיק בה בכל כחו עד יומו האחרון.

אבא זצ"ל הסביר את הסבה לדבקותו במצוה זו?

האמת ששנים לא התעמקתי בכך. גולדנר לתוך הנהגה הזו, וקבלנו אותה כפי שהיא. ואולם לאחר פטירתו התברר לי סוד הנהגתו. היה זה לפני כעשרים שנה. בעת מסע שרשים משפחתי, הגענו לעירה סעק שברומניה, שם קבור סבא של אבא, רבי יעקב דב מרמורשטיין שאני קרוי על שמו. כשעניתי בכתוב שנוחרת על מצבת קברו, קפצו לנגד עיני המלים: "מספר ימיו צ"א שנים".

את המשמעות של צ"א אין צריך להסביר למי שדרך על מפתנה של עניית אמן, ולכך כשראיית זאת הסקתי שבני המשפחה דאז לא טרחו לציין סתם כך את העבדה שסבא נפטר בגיל צ"א. באותן שנים לא היו רגילים לציין את מספר שנות הנפטר על המצבה. יש לכך הסבר אחד, והוא שפנראה הסבא רבי יעקב דב היה זהיר בעניית אמן, אשר כדברי חכמים (ברכות מו א) מאריכה את חיי האדם, ובניו מצאו דרך לרמוז זאת על המצבה לדורות.

נזודה לך לעולם לדר ודר נספר תחלתך

מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא, באופן שהמתפללים מברכים ברכות השחר בקול בזה אחר זה, ועונים כלם אמן על ברכות כל אחד ואחד, התיסד בימי הביניים (שערי תשובה או"ח ו ה), ומאז ואילך לאורך הדורות יקרו גדולי ישראל מנהג נשגב זה. להלן מצגים מבחר ציטוטים ונהגות לפי סדר הדורות - מדורו של הביית יוסף ועד לדורנו אנו:

למצוה זו. עד שפמעט פטבע הוא לי, שהרגלתי בכל יום לשמע ברכות השחר מפמה אנשים. וממני ילמדו כל הרואה אותי לעשות כן, לחבב ענית אמן" (נפש דוד' אות לד).

ה'שפע חיים'

"יכבר מלתי אמורה זה פמה, בבקשה להחזיר עטרה לישנה ולהנהיג בבתי מדרשונו סדר התפלה... שתחלה הש"ץ אומר הברכות ואחר כך אומר כל אחד לעצמו. וירא שמים ישתדל לשמע מעוד פמה אנשים [ברכות השחר] כדי לענות אחריהם 'ברוך הוא וברוך שמו' ואמן" (שפע חיים, תורה ומועדים חלק יח עמ' שנה).

ה'שבת הלוי'

"איתא בספר חסידים (אית רסא) שמצוה שהיא מזנחת ואין לה עוסקים, וכן מסכת שאין בני אדם רגילים ללמד בה, הרי היא בבחינת 'מת מצוה', ועל האדם להתחזק ולאחז במצוה זו ובלמוד זה דוקא.

מנהג ישראל קדום היה, שהיו אומרים כל ברכות השחר בצבור, גם סדר הברכות שלפני ברכת הנותן לשכוי בינה ואילך. והיו כל הקהל מברכים הברכות בצותא חדא, האחד מברך וחברו עונה אחריו אמן, ואחר כך היו מתחלפים, זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתכח בתקופות האחרונות, וידידינו החשוב הר"ר יעקב דב מרמורשטיין הי"ו, זכה לאחז בעץ החיים של זפוי הרבים בפעלתו לחזק ענית אמן, וברצונו להחיות וליסד מחדש מנהג קדום זה, בבחינת 'שכחום וחזרו ויסדום'" (ספר 'בני אמונים' עמ' 227, מתוך דבריו בכנס 'בני אמונים' אלול תש"ע).

ה'יסוד ושרש העבודה'

"ברכות השחר... טוב לסדרם בבית הכנסת עם שאר התפלה, כדי שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה פשעונו אחרים אמן" (יסוד ושרש העבודה' שער האשמרת פרק י).

המהר"ם בנעט

"מעולם היה מן העשרה ראשונים, ושמע מכל אחד ואחד מבאי ביתו את ברכות השחר כדי לענות אמן אחריהם, ואחרי כן אמר הוא עצמו הברכות על הסדר בקול נעים ובכונה, קדם שעמד השליח צבור בתפלה" (תולדות רבי מרדכי [אפן תקצ"ב] עמ' יח).

החווה מלובלין

"יש לומר ברכות השחר בבית הכנסת בצבור, כדי שיענו אחריהן אמן, 'לפי שברכה בלא אמן הוא ממש פלג גופא כנודע וכמפרסם" (פרי קדש הלולים' [לרצ"ה מזיטשוב] לשער הברכות פ"ד; שומר אמונים' מאמר 'פתחו שערים' פרק ט).

המהר"ם א"ש

"הלך לבית הכנסת או לבית המדרש מעטף בציצית ומכתר בתפלין, ואמרו לפניו חמשה או ששה אנשים ברכות השחר, והיה עונה אחריהם אמן כדי להשלים צדי"ק אמונים" (זכרון יהודה' [מהד' אונגאר תרכ"ח] דף יח ע"ב).

האדר"ת

"מאד מאד הייתי נזהר בענית אמן עוד מילדותי, ואני אוהב ורץ בחבה יתרה

ה'בית יוסף'

"יש נוהגים שאחר שברך אחד ברכת השחר וענו אחריו אמן, חוזר אחד מהעונים אמן ומברך ועוניו אחריו אמן, וכפדר הזה עושים כל אותם שענו אמן תחלה" (שלחן ערוך או"ח ו ד).

האר"י הקדוש

"ובשים האר"י ז"ל פתבו (אור צדיקים' ו ב) שהיה שומע ברכות השחר מפיי המברכים בבית הכנסת, אפלו היו מאה, היה עונה אמן אחריהם" (שערי תשובה' ע"ס).

הרמ"ע מפאנו

"ומה טוב להנהיג ששליח צבור יברך ברכות השחר בקול רם... ולא זו בלבד אלא חברים הישנים בחדר אחד, ישפיעו לברך כל אחד לעצמו וחבריו יענו אמן... והוא הדין למברכים בבית הכנסת זה אחר זה לזכות את הרבים שיענו אמן בכנופיא" (שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' קט).

רבי משה זכות [הרמ"ז]

"מנהגו שהמתפללים מברכים ברכות השחר איש באזני רעהו, והוא מנהג ותמיון בארץ ישראל" (פרוש הרמ"ז על הזהר וילך רפה ב).

ה'בעל שם טוב'

"על כל אחד מישראל, ובפרט מי שהוא בעל נפש יקרה, לומר את ברכות השחר בבית הכנסת, כדי לזכות את ישראל בענית אמן ואף ה'בעל שם טוב' נהג כך" (הקדמת 'אור עינים' ח"ב כלל כא).

ברכות השחר כהלכה

בקול בכונה בחברותא

יהודי יקרי! הצטרף גם אתה למאות מזמי הרבים המוקדמים לבוא לבית הכנסת לשמע את ברכות השחר מפיי המתפללים.

מעטרפים לפיהפכה

בין ממלאי הטפסים לתקנים אי"ה הגרלה על שני פריטי ספר בשוי 1000 ש"ח כל אחד.

להצטרפות נא מלא את הטפס במכשיר נדרים פלוס, ואנו נצר עמך אי"ה קשר לשליחת חמרים.

